

EL BAR SOTA EL MAR

Stefano Benni

(Traducció i nota introductòria de Daniel Sau)

ESCONEGUT A CASA NOSTRA, EL PERIODISTA I Escriptor Stefano Benni ha publicat una desena llarga de llibres que no solament han obtingut un èxit impensable sinó que han estat traduïts a les principals llengües europees. Debutà amb Bar sport (1976) i continuà amb La tribù di Moro Seduto (1977), Non siamo stati noi (1978), Spettacolo (1981), el recull de poesies Prima o poi l'amore arriva (1981), Terra! (1983), I meravigliosi animali di Stranalandia, amb dibuixos de Pirro Cuniberti (1984), Comici spaventati guerrieri (1986) i el llibre del qual publiquem quatre contes: Il bar sotto il mare (1987).

Sota les citacions erudites que ens permeten conèixer els gustos de Benni —Majakovskij, Melville, Gadda, T. S. Eliot, Mann i tants altres— cada un dels vint personatges d'aquest bar sota el mar ens explica el seu conte. Personatges tots ells extravagants que a través de les seves històries llargues o curtes ens fan anar d'un ambient a un altre, fins que al final, un cop havem sentit/llegit totes les narracions, descobrim que no n'hi ha cap que sigui particularment forta o divertida però que totes es caracteritzen per un humor fi i lleuger que revela el bon gust de l'autor. Un humor que sense gens d'agressivitat remarca els petits defectes humans i ataca la hipocresia i la manera de fer de la societat contemporània.

El conte del nen seriós

EL DICTADOR I EL BLANC VISITANT

*Feliços aquells que tenen fam i
sed de justícia perquè seran justiciats.*

(Piergiorgio Bellocchio)

Hi havia una vegada un dictador que havia empresonat, torturat i assassinat homes i dones del seu país. Un dia li anunciaren la visita del Cap dels Homes Bons.

Com aquest Cap era molt potent, viatjava pel món i arreu on anava la gent corria per veure'l, el dictador decidí rebre'l de la millor manera possible.

Matà tots els torturats perquè així no es pogués dir que hi havia tortura, totes les mares dels *desaparecidos** perquè així no poguessin dir que els seus fills havien desaparegut, tots els presoners perquè així no es pogués dir que les presons eren plenes, i omplí tota la ciutat de pancartes de benvinguda.

Però a la vigília de la visita el dictador no dormí: sabia que el Cap dels Homes Bons coneixia el bé i el mal i que hi anava per renyar-lo: davant de tothom li hauria dit coses terribles i hauria desemmascarat tots els seus delictes.

Per això, a l'endemà, a l'aeroport estava molt nerviós. En lloc de l'acostumat uniforme ple de dragons i punyals s'havia posat un vestit gris amb corbata i enlloc dels goril·les generals portava una escorta de monges. Cada monja portava en braços un infant ja que el Cap dels Homes Bons n'era molt afeccionat.

El Visitant baixà vestit completament de blanc d'un avió blanc, besà la terra i els nens, saludà el dictador i junts recorregueren les avingudes de la ciutat enmig dels aplaudiments de la gent, sobretot perquè qui no aplaudia rebia bastonades.

Quan estigueren al palau del dictador, el Cap dels Homes Bons tancà la porta amb clau i digué:

—Ara cal que vostè i jo ens diguem quatre paraules.

El dictador tremolà. Li havia arribat l'hora de la veritat. Quan ja estava a punt de posar-se de genolls i demanar perdó, el Blanc Visitant digué:

—M'agrada aquest país, és tranquil.

—Sí, no està malament —digué el dictador.

—Es veu que la gent viu bé...

—Deu n'hi do... tot i que sempre hi ha qui es queixa, però...

—També en el meu país —digué el Cap dels Homes Bons— sempre hi ha algú que es queixa.

—I després, si he de ser sincer, cal que li digui que alguna vegada... he hagut...

—Hagut de què?

—He hagut... d'intervenir.

—No es preocupi, és perfectament comprensible.

Quan el dictador sentí aquestes paraules s'agenollà. Que n'era de bo el Cap dels Homes Bons! Quina gran lliçó li donava! No pas amb anatemes i injúries, sinó amb la força de la indulgència i del perdó. Tot indicant-li el camí.

Oh sí! També ell seria bo i comprensiu com el Cap dels Homes Bons! Li besà la mà, l'anell, la màniga i digué:

—No arrestaré mai més ningú, convocaré eleccions lliures, prohibiré la tortura, llicenciaré els esquadrans de la mort... he entés la seva lliçó.

El Cap dels Homes Bons retirà de cop la mà.

—Vosté està boig —digué—, pobre de vosté si ho intenta!

El dictador mig caigué.

Quan el Blanc Visitant partí, el dictador començà de nou a empresonar i torturar i assassinar, però ja no hi trobava el mateix gust.

—És ben veritat —pensà— que hi ha encontres que canvien la vida.

El conte del barista

LA TRAVESSA DELS VELLETS

Els vellets haurien de ser exploradors.

(T. S. Eliot)

Hi havia una vegada dos vellets que havien de travessar el carrer. S'havien assabentat que a l'altra banda hi havia un jardí públic amb un petit llac. Als vellets, que es deien Aldo i Albert, els hauria agradat molt anar-hi.

Per això intentaren travessar el carrer, però era l'hora punta i hi havia un flux continuat de cotxes.

—Busquem un semàfor —digué Aldo.

—Bona idea —digué Albert.

Caminaren fins que no en trobaren un, però l'embús era tan gran que els cotxes estaven parats fins i tot en el pas de vianants.

Aldo intentà fer quatre passos, però immediatament fou enviat enrera a cops de botzina i de paraules grosses. Aleshores digué:

—Intentem passar quan tots els cotxes estiguin parats.

Però l'embús era tant gran que, malgrat els vellets fossin prims com un filaberquí, no aconseguiren fer ni dos passos. A més, Aldo s'encallà en un paraxocs, el propietari del cotxe baixà tot enfadat, l'agafà per sota les aixelles, l'estirà i no sabent on posar-lo el deixà sobre un altre cotxe.

—Eh, no, aquí sí que no —digué el propietari del segon cotxe, l'aixecà i el colocà en el sostre d'una camioneta.

D'aquesta manera de mica en mica Aldo estava a punt d'arribar a l'altra banda del carrer. Però l'home de la camioneta féu la senyal de girar a la dreta i tot renegant i insultant aconseguí travessar el carrer i aparcar en el mateix lloc d'on havien sortit els vellets.

Era quasi de nit quan a Aldo se li ocorregué una altra idea.

—M'estiro enmig del carrer i faig veure que estic mort —digué—, quan els cotxes es parin tu travesses ràpidament, després jo m'aixeco i passo.

—Ens n'hem de sortir —digué Albert.

Aleshores Aldo s'estirà enmig del carrer, però arribà un cotxàs negre i no frenà, li donà un gran cop i l'envià quasi quasi a l'altra banda del carrer.

—Vinga, que ho aconsegueixes! —cridà Albert.

Però passà una gran moto i amb un gran cop envià de nou Aldo a la part equivocada. El vellet giravoltà tres o quatre vegades i al final es trobà mig ferit al punt de partida.

—Què fem? —preguntà.

—Segrestem una bicicleta —digué Albert.

D'aquesta manera esperaren que un tercer vellet passés en bicicleta i saltaren damunt el seient (hi cabien perquè tots tres eren molt prims). Aldo apuntà la pipa contra l'esquena del vellet, que es deia Alfred, i digué:

—Si no vols buscar-te problemes vés cap a l'esquerra!

—Cap a l'esquerra! Però si jo he d'anar pel dret.

—Ves-hi —digué Aldo— o t'ompló de tabac.

Alfred no entengué gaire bé quina mena d'amenaça era aquella, però s'espantà i intentà girar a l'esquerra, amb tanta mala sort que anà a raure sobre un Mercedes que el tocà de ple. Arribà la policia.

—Què ha passat? —demanà.

—Jo sóc l'honorable De Balla —digué el del Mercedes.

—Aleshores se'n pot anar —digué el policia—, i vosaltres què heu de dir a favor vostre?

—Volíem travessar el carrer —digueren els tres vellets.

—Mira que bé! —digué el policia—. Ah, els vellets d'avui! Imprudents! Hi ha massa tràfic i sou vells i malmesos!

—Si us plau, faci'ns travessar —digué Aldo.

—Hem d'anar als jardins —digué Albert.

—Si no m'omplen de tabac —digué Alfred.

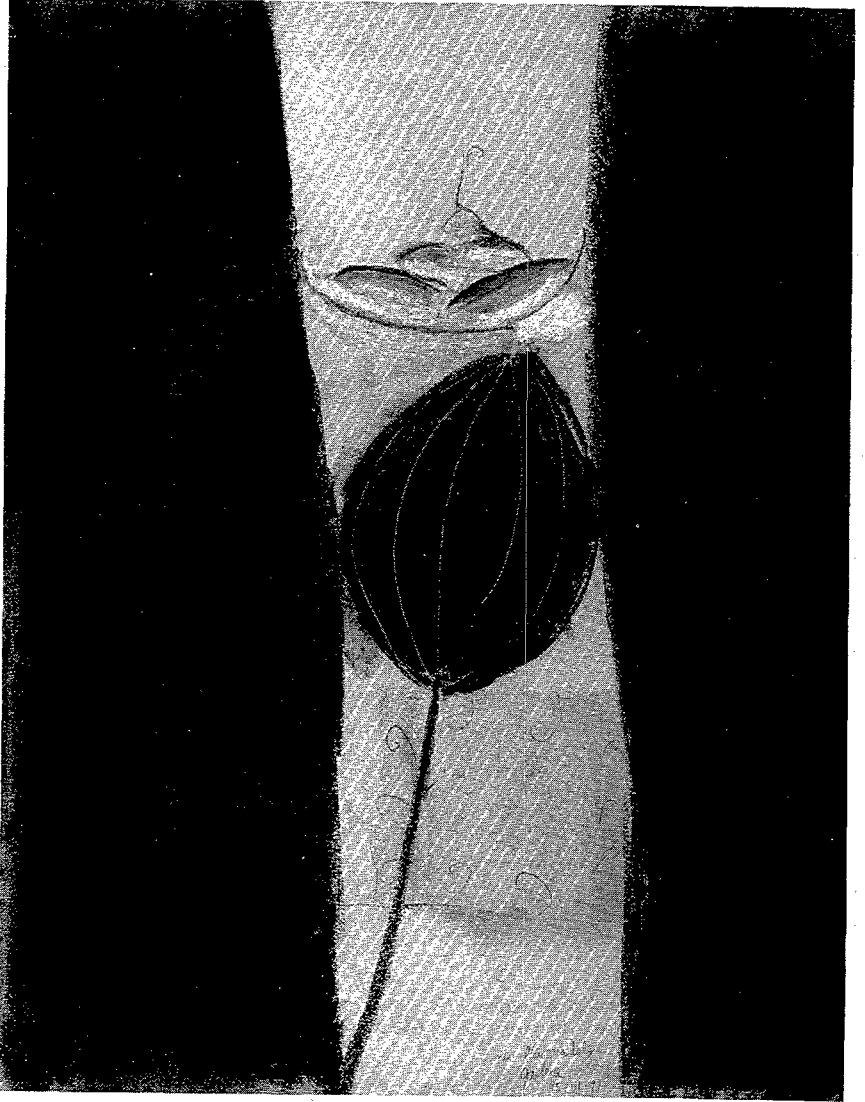
—Ni per casualitat, us acompanyo enrera. D'on us heu mogut? —digué el policia.

—D'allà —digué Albert tot indicant la vorera a la que volien anar.

—Aleshores us hi porto una altra vegada, i pobres de vosaltres si intenteu travessar de nou —digué el policia.

D'aquesta manera, amb l'escorta de la policia, els tres vellets aconseguiren passar a l'altra banda i arribar al jardí.

Vertaderament hi havia un llac molt bonic i s'hi trobaren tan bé que mai més no es mogueren.

Antoni Gadea, tècnica mixta sobre paper. 1991.

El conte del venedor d'estores

ELS QUATRE VELS DE KULALA

*SÓN!... escombriaria de rancú-
nia!*

(Tristan Corbière)

En un poblet a la vora del riu Yuele vivia un home que es deia Doruma i era molt afortunat. Tenia una dona bonica, dos fills plens de salut i un camp molt fèrtil. Era un bon caçador i en el poble no tenia cap enemic. Per això quan Shabunda, el diable del bosc, el veié cantar i fumar davant de la cabanya, com si fos l'home més feliç del món, en tingué enveja. I per despit una nit entrà a la cabanya, li ficà les ungles en els cabells i se li emportà la son. Doruma es despertà de cop, despertà la dona, Oda, i li digué que una ombra maligna li havia passat a frec.

—Ha estat un malson —digué Oda—, torna a dormir.

Però Doruma no dormí ni aquella nit, ni la nit següent, ni cap altra nit d'aquella lluna. Inclús si es passava tot el dia treballant i caçant i tornava a casa tan cansat que no podia ni estar dempeus, a la nit la son no venia. Intentà fer-se acaronar per la cua d'un liró, beure l'herba Terené que fa agenollar fins i tot els elefants, dormir sobre la terra i sobre els arbres i sobre les pedres del riu, però no hi hagué res a fer.

Hi anà el bruixot del poble i veié en quin estat es trobava. Digué que el Shabunda li havia robat la son i que no hi havia cap màgia que pogués tornar-la-hi; per tant s'hauria mort al cap de poc de temps. Només Kulala, l'esperit de la son que vivia més enllà de les muntanyes, podia salvar-lo. Ell tenia segurament moltes sons, ja que era qui les construïa per Yumau, el creador. Però Doruma estava massa dèbil per fer el viatge.

Aleshores Oda, la dona, digué: aniré jo a veure Kulala, l'esperit de la son. I com era una dona coratjosa prengué una carabassa plena d'aigua, una mica de menjar i un bastó, i marxà cap a les muntanyes. Durant molts dies caminà gairebé sense reposar-se. Escalà les muntanyes blaves d'Alo-wa i finalment arribà a la vall del bosc sagrat de Kulala.

Just on el bosc començava, els ocells cantaven, les mones cridaven i el vent movia els arbres. Però tan sols entrà en l'ombra, un gran silenci l'envoltà. En el bosc de la son no es movia ni una fulla, els ocells eren muts i només es veien les serpents silencioses arrastrar-se per terra. Oda caminà molt i sota els seus peus les fulles no feien cap soroll. De mica en mica el bosc s'anava fent espès i fosc, fins que arribà a un gran arbre

foradat, la casa de Kulala. Oda entrà i veié l'esperit que dormia en una hamaca. Esperà que es despertés. Kulala dormí per un quart de lluna, i quan es despertà veié la petita dona en un racó de casa seva.

—Qui ets i per què has vingut? —cridà enfadat.

—Kulala, esperit de la foscor que restaures, et suplico. Un diable maligne ha robat la son del meu marit i morirà si no li porto una nova son.

—I per què te l'hauria de donar?

—Perquè he caminat durant molt temps, els meus peus estan ferits i estic esgotada, i tot i així quan t'he vist dormir no t'he despertat sinó que he esperat amb paciència.

—D'acord —digué Kulala—, allà en aquella taula hi ha els trossos de la son d'un home. Cada son està fet de quatre vels. Si tu els saps reconèixer els podràs portar al teu marit perquè recuperi així la son perduda. Però vés amb compte perquè si no reconeixes els vels justos la teva sort serà tremenda.

—No tinc por —digué Oda.

Aleshores Kulala la portà davant una pedra on hi havien els vels estesos.

—Ve't aquí dos vels blancs —digué—. Un és el del silenci, l'altre el del soroll de la nit. Elegeix.

Oda mirà els dos vels i li semblaren iguals. Però una mosca volà per damunt d'ells. Sobre el primer brunzí, però sobre el segon no féu gens de soroll. Oda agafà el segon i se'l posà damunt el cap.

—Has endevinat —digué Kulala—. Ara mira aquests dos vels de colors. Un és el dels somnis i l'altre el dels fantasmes de la nit. Si agafes l'equivocat, tots els dimonis i els malsons cauran damunt teu i et mataran.

Oda els mirà i els trobà iguals. Aleshores agafà una petita aranya i la posà entremig dels vels. D'un sortí un horrible monstre amb tres caps que menjà l'aranya. Oda agafà l'altre.

—Ets àstuta, dona del riu —digué Kulala—, ara ve't aquí dos vels negres. Un és el de la foscor i l'altre és el de la llum de foc. Un porta la son, l'altre encega.

Oda els mirà. Després agafà dues gotes d'aigua d'una fulla i le deixà caure damunt els vels. Una s'evaporà degut a la calor de la llum. Oda agafà l'altre.

—Bravo, dona del riu —digué Kulala—, però ara et queda la prova més difícil. Ve't dos vels vermells. Un és el de la son, que junt amb els altres tres portarà la pau a les nits del teu marit i a les teves. L'altre és el vel del repòs etern, la mort. Si el toqués, moriràs.

Oda aquesta vegada no dubtà i n'elegí un. Era el de la son. Se'l posà damunt el cap i caigué immediatament adormida. Quan es despertà, Ku-

lala la mirava somrient i li donava una tassa d'herbes calentes.

—M'has sorprès dona del riu. Amb quina màgia has reconegut el vel de la son, el més misteriós de tots?

—Cap màgia —digué la dona— durant molts anys he netejat la roba en el riu i per tant la sé reconeixer. El vel de la son estava més gastat perquè s'utilitza diverses vegades i en diverses nits. El vel de la mort estava més nou, ja que només s'utilitza una sola vegada.

Kulala rigué i amb una bufada la féu volar fins a l'entrada de la seva cabanya. Oda posà els quatre vels damunt el cap del seu marit, que finalment s'adormí i es salvà.

El conte de la puça del gos negre

CONTE BREU

*Amb aquella calor —trenta tres
graus— en el boulevard Bourdon
ni una ànima...*

(Gustave Flaubert)

Hi havia una vegada un home que no aconseguia acabar mai le coses que iniciava. S'adonà que no podia continuar així. Per això un matí s'alçà i digué:

—He pres una decisió: a partir d'ara tot allò que inici...